

M. Saim UYSAL

“BÜYÜME ENFLASYON ÇELİŞKİSİ VE YAPILMASI GEREKENLER”

17.11.2017

Mustafa Saim Uysal (Yeminli Mali Müşavir):Saim Uysal Geçen haftaki yazımızda enflasyon, büyüme ve Merkez Bankası kararlarını açıklamış ve 2019 seçimlerine yönelik izlenen ekonomi politikasındaki çelişkileri vurgulayarak yapılması gerekenleri bu haftaki yazımızda siz okurlarımızla paylaşacağımızı belirtmiştik.

Bu hafta cari açık rakamları açıklandı. Yılsonundaki hedefe Ekim sonu itibariyle ulaşıldı. Yılbaşından bu yana birikimli cari açık gayrisafi yurtiçi hasılasının %5’ini aştı. 40 milyara ulaştı. Cari açık yüksek kalmaya devam ettiği ölçüde dış kaynak girişi cari açığın finansmanına yetmediği için döviz rezervlerimiz eriyor. Sıcak para girişi geçen yıla göre yaklaşık iki kat arttığı halde bu sonuç ortaya çıkıyor. Zira cari açıkla beraber, genişletici maliye ve bütçe politikasıyla bütçe açığı artıyor, enflasyon yükseliyor, işsizlik toparlanma işaretlerine rağmen ciddi oranda azalmıyor. Sadece teşvik, indirim ve Kredi Garanti Fonu uygulamalarıyla tüketim ve inşaat kaynaklı büyüme artıyor. Üçüncü çeyrek büyümesinin çift haneli sonuçlanması bekleniyor. Bütün bu sonuçların nedeninin 2019 seçimlerine yönelik büyüme sabit parametrelili politika olduğunu, diğer parametrelerin politika yapıcılar tarafından önemsenmediğini daha önce belirtmiştik. Küresel koşullar da gelişmekte olan ülkelerin aleyhine gelişmeye başladığından (FED faiz arttırımı ve bilanço küçültmesi ile Amerikan vergi yasasındaki değişiklik planı) Merkez Bankasının faiz dışındaki önlemleri (reeskont kredilerinin geri ödemesinde kur sabitlemesi vadeli döviz ihaleleriyle kur farklarının Merkez Bankası üzerinde bırakılması ve dövizli borçlanmalara sınır getirilmesine ilişkin zorunlu hedge işlemleri) de gerçek döviz kurlarının istikrarında, gerekse para politikasının başarılı sonuç elde etmesinde yetersiz kalıyor.

İşte bu koşullarda yapılması gerekenleri aşağıda özetlemeye çalışacağız.

1- Merkez Bankasının birincil görevi “fiyat istikrarı” nı sağlamaktır. Kanununda belirtildiği gibi hükümetin büyüme ve istihdam politikalarına bu birincil amacıyla gelişmemek kaydıyla destek verebilir.

2- Enflasyon sorununu çözmeden sürdürülebilir büyümeyi sağlayamadığımız gibi diğer ekonomik parametrelerle uyumlu ve başarılı sonuçlar elde etmemiz mümkün olmaz. Örneğin; büyümeyi gerçekleştirirken bütçe açığı ve cari açık yükselir, işsizlik sorunu kalıcı çözülmez, iç borç servisindeki %140 oranlarını, 200’leri aşan CDS risk primimizi aşağı çekemez ve kur istikrarını da sağlayamayız. Bu nedenlerle IMF’nin de son raporunda önerdiği gibi para politikası daha sade bir sistem çerçevesinde enflasyon beklentilerini çapalamalı, gerektiği zaman faiz arttırmaktan çekinmemelidir. Aksi halde piyasa kendi hükmünü icra ederek faizleri şimdiki gibi yukarı çekecektir. Nitekim bu haftaki son ihalede gösterge faiz oranı %13,5’lerde gerçekleşmiştir.

Merkez Bankasının iddia ettiği gibi para politikasında sıkı duruş gerçekten söz konusu mudur? Bankanın uyguladığı sıkı likidite politikasıdır ki bu da sıkı para

politikası anlamına gelmez. Çünkü 12 ve 24 ay sonraki enflasyon beklentileri düşmemekte aksine artmaktadır. Yani piyasa aktörlerinin fiyatlama davranışları bozulmuştur.

Bankanın ana silahı olan faiz aracını kullanmayıp diğer yan araçlara başvurması, şimdi de ihracatçılarda katlı kur uygulaması ile kur farklarının bankaca yüklenilmesi istenmeyen olumsuz sonuçların (daha önceki kur garantili kredi uygulamalarında olduğu gibi) doğurmasına neden olabilir.

3- Süratle olağanüstü hal ve çözümlerden uzaklaşıp evrensel hukuki standartlarda normalleşmeye dönmeliyiz. Zira demokratik standartlardan uzaklaşıldıkça ekonomide tam istikrar sağlanması kısa dönemde mümkün olamamaktadır. Örneğin 2017 yılında gelişmekte olan ülke paraları dolara karşı %3 değer kazanırken bizim paramız %9 değer kaybetmiştir.

4-Jeopolitik riskler daha önceki dönemlere nazaran çok fazla artmış durumda. Bu nedenle dış politik ilişkilerde AB ve ABD ile gerginlikleri azaltıp, yeni hikayeler yaratmalıyız. Avrupa Birliği üyeliği konusunda da proaktif politika izlemeliyiz.

5- Ekonomi politikalarındaki çelişkilerimizi azaltmalıyız. Genişletici maliye politikası ile izlendiği söylenen sıkı para politikasını birlikte sürdürmek kalıcı sonuç ve başarıları engellemektedir. Bu nedenle bir taraftan büyürken diğer taraftan ikiz açık (bütçe ve cari açık) veriyor ve enflasyon yüksekliğini çözemiyoruz.

6- Büyümenin sağlıklı ve sürdürülebilirliği için özel sektör sabit sermaye yatırımlarını özendirilmeli ve üretim arttırıcı teşviklere yönelmeliyiz.

7- İktidar ve muhalefeti ile daha az gergin ve daha çok uzlaşmacı görüntü vermeliyiz.

8- "Yüksek faiz yüksek enflasyona neden olur" yanlış hareket noktasını derhal bırakmalıyız. Merkez Bankasının ısrarlı faiz arttırmama politikasına rağmen %12'yi geçen enflasyon bize tersini açıkça anlatıyor. Önce enflasyon düşülecek, faizler sonra zaten düşecektir. Ekim sonu itibariyle 45 milyar bütçe açığı, yine aynı dönem yıllık bazda 40 milyar cari açığı önlemenin, 231 milyar dolara ulaşan özel sektör döviz borcunu azaltmanın yegane yolu enflasyonu düşürmekten geçiyor. Onu düşürmenin yolu da kamunun harcamalarını kısmak, para arzının (KGF kanallarıyla artan) kontrol altında almak ve reel faiz ödemek.

9- Nihayet en sonunda sürekli tekrarladığınız bir hatırlatmayı yapalım. Vergi, teknoloji, katma değer yaratan üretim, eğitim ve hukuk reformlarının gerçekleştirilmesi gerektiğini hiçbir zaman aklınızdan çıkarmamanız gerekiyor.